

Institut
pro křesťansko-demokratickou
politiku

Tajemství úspěchu rakouských lidovců

Lidová strana v Rakousku (ÖVP) se ještě začátkem roku 2017 nacházela v nezáviděníhodné situaci, která se projevovala setrvalým poklesem volebních preferencí. Od roku 2006 vládla rakouské republice velká červeno-černá koalice složená ze sociálních demokratů (SPÖ) a lidovců. Na obou stranách se projevovala z více jak desetiletého společného vládnutí únava a také touha lidovců stát se opět hlavní politickou silou v zemi, přestože v této koalici bylo pouze juniorním partnerem a většině volebních průzkumů dominovala Svobodná strana Rakouska (FPÖ). Svobodní získávali body svojí populistickou, protiimigrační rétorikou a otevřenou kritikou vlády.

Šokem pro politickou scénu v Rakousku skončily prezidentské volby v roce 2016. Obě vládní strany postavily své kandidáty. Za sociální demokraty kandidoval bývalý spolkový ministr práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitele Rudolf Hundstorfer, lidovci do prezidentského klání vyslali Andream Kohla, novináře a bývalého předsedy Národní rady. Poprvé v dějinách země z prvního kola přímé prezidentské volby 24. dubna 2016 nepostoupil ani jeden kandidát z těchto dvou stran. Ve druhém kole mezi sebou svedli souboj místopředseda Národní rady Norbert Hofer (FPÖ) a nezávislý kandidát a člen Zelených Alexander Van der Bellen. Výsledky druhého kola z 22. května byly napadeny u Ústavního soudu, který žádosti vyhověl a nařídil opakování druhého kola prezidentské volby. Rakousko se tak ocitlo v takřka roční permanentní volební kampani, která vyvrcholila 4. prosince vítězstvím Alexandera Van der Bellena.

V důsledku jasné prohry v prvním kole prezidentských voleb odstoupil již 10. května 2016 dosavadní spolkový kancléř a předseda SPÖ Werner Faymann ze svých funkcí a byl nahrazen Christianem Kernem, bývalým předsedou představenstva Rakouských drah. Sociální demokraté si od Kerna slibovali oživení stranické politiky a lepší práci s veřejností.

U lidovců výměna na postu předsedy strany přišla až po roce. Spolkový vicekancléř a lidovecký předseda Reinhold Mitterlehner 10. května 2017 rezignoval na své funkce především kvůli neshodám v koaliční vládě. Již za několik dní byl jeho nástupcem ve funkci předsedy jmenován Sebastian Kurz, spolkový ministr zahraniční, který vystoupil s požadavkem na předčasné volby. Termín voleb byl stanoven na 15. října 2017 - na přípravu a vedení kampaně zbývalo velmi málo času, necelý půlrok.

Sociální demokraté představili svůj volební program pod názvem „Plan A für Austria“ (Plán A pro Rakousko) a kandidátem na kancléře byl Christian Kern. Stranu však poškodilo, když v horké fázi kampaně vyšlo najevo, že financuje negativní kampaň, která vypadá jako kampaň ÖVP proti Sebastianu Kurzovi.

Na popularitě začali rovněž ztrácet Zelení. Důvodem byla hádka s čelním představitelem strany Peterem Pilzem. Bývalý poslanec si založil vlastní kandidátku a využil svého jména jako značky.

Pozice Svobodných před nástupem Sebastiana Kurze vypadala jako neotřesitelná a FPÖ vypadala jako jasný vítěz voleb, a to i s ohledem na prezidentské volby, kde kandidát FPÖ i přes prohru výrazně uspěl

Posledním výrazným hráčem na politické scéně byla liberální formace NEOS, která byla již zastoupena v Národní radě a chystala se zopakovat svůj volební úspěch.

Politické uskupení rakousko-kanadského miliardáře Franka Stronacha, které získalo v roce 5,73 %) se v těchto volbách rozhodlo již nekandidovat a závěrem roku 2017 se TEAM Stronach nakonec rozpustil.

V této situaci se ÖVP pod vedením Sebastiana Kurze rozhodla k radikální změně politického stylu. Strana změnila svůj název i tradiční barvu - z černé na tyrkysovou. Lidovci se přejmenovali na Novou lidovou stranu a do voleb vstupovali jako Kandidátka Sebastiana Kurze – Nová lidová strana. Předvolební průzkumy ukazovaly, že podpora samotné strany byla velmi nízká. V momentě, kdy se do čela strany postavil Kurz, došlo ke skokovému nárůstu preferencí. Při zacílení kampaně na voliče se proto lidovečtí volební strategové rozhodli kampaň postavit primárně na osobě nového předsedy a upřednostnit důraz na změnu před stabilitou. Snažili se zasáhnout jak voliče zprava z řad FPÖ, tak i voliče zleva od SPÖ. Pravicové voliče se snažili zaujmout důrazem na pořádek a bezpečnost, levicové naopak lákali na moderní estetiku kampaně a moderní témata, jako je například digitalizace.

Lidová strana věnovala značnou snahu tvorbě programu. Po celém Rakousku probíhala série debata nazvaná „Austria talks“, ve kterých vystupovaly známé osobnosti i mimo lidovou stranu. Finální slovo k programu měl nakonec červnový kongres strany, v jehož rámci probíhaly odborné workshopy, které se zabývaly jednotlivými programovými oblastmi. Výsledkem byl schválený politický program, který čítá na 300 stran.

Podobně i tvorba kandidátní listiny probíhala dvěma směry - na federální úrovni byla kandidátka obsazena osobnostmi z veřejného života, které se doposud politicky výrazně neangažovaly, pod přímým dohledem Kurze a na úrovni spolkových zemí kandidátní listinu naopak obsazovali členové strany.

Kampaň byla vedena ve dvou rovinách, jednak byla propagována osobnost Sebastiana Kurze, kolem kterého vyrostlo hnutí dobrovolníků a podporovatelů. Zároveň probíhala aktivizace členské základny, která tvořila program a vybírala zemské kandidáty. Oba proudy se před finální částí kampaně sjednotily.

Samotná volební kampaň byla rozfázována na období přípravy, formování hnutí a období samotné kampaně, která zabrala 60 dní před volbami. V jejím průběhu využili lidovci několika formátů předvolebních akcí. Uspořádali letní festivaly ve větších městech, představili nové kandidáty formou rozhovorů s Kurzem a po regionech cestoval autobus s hlavním lídrem a jeho týmem. Ve větších městech vznikla speciální lidovečká centra, kde se mohli registrovat dobrovolníci a kandidáti setkávat s voliči.

Důraz byl kladen také na digitální a online stránku kampaně. Lidovci i samotný Sebastian Kurz se výrazně prezentovali takřka na všech sociálních sítích. Jednou ze stěžejních rolí v kampani měli právě dobrovolníci, se kterými strana udržovala intenzivní elektronický kontakt a pro které vyvinula i speciální mobilní aplikaci pro posílení jejich motivace v kampani.

Vše plánovaně směřovalo k velkolepému zahájení ostré fáze kampaně, které proběhlo 23. září ve vídeňské sportovní hale. Zúčastnilo se ho více jak 15 tisíc podporovatelů z celého Rakouska a Sebastian Kurz zde jasně a přesvědčivě demonstroval svoje odhodlání vyhrát volby. Jako svá volební hesla v poslední fázi kampaně si vybral rázná „Es ist Zeit!“ (Je čas!) a „Jetzt. Oder nie.“ (Teď. Anebo nikdy), která voličům demonstrovali odhodlání reformovat zemi právě v tento moment.

Volby skončily vítězstvím Sebastiana Kurze a lidovců. Získali 31,5 % hlasů, což je sice silné vítězství, ale mnozí pozorovatelé předpokládali ještě větší zisk pro lidovce. Druzí skončili sociální demokraté s 26,9 % a potvrdili svůj volební výsledek z voleb v roce 2013. O 5,5 % posílili Svobodní, celkově obdrželi 26 % hlasů. Liberální NEON získal 5,3 %, Pilz 4,4 % a Zelení z Národní rady po zisku 3,8 % vypadli a poprvé od roku 1986 nebudou zastoupeni v Národní radě.

Lidovci posílili o 7,5 %. Ukázalo se, že rozhodujícím faktorem pro volbu lidovců mezi voliči byla osobnost lídra a důraz na změnu, kterou právě Sebastian Kurz představoval a který se prezentoval během celé kampaně.

Sebastian Kurz vedl povolební jednání se všemi stranami, ale již delší dobu bylo pravděpodobní, že bude vytvořena koalice se Svobodnými. Společná vláda lidovců a FPÖ byla spolkovým prezidentem jmenována 18. prosince 2017. Sebastian Kurz se tak stal nejen historicky nejmladším kancléřem Rakouska, ale i nejmladším předsedou vlády na celém světě. Ve spolkové vládě mají lidovci osm zástupci a FPÖ šest.

Jan Málek s přispěním Marcela Ladky